

Сергій ЛЕВЧЕНКО, 1954, м.Черкаси, Україна

МІЙ ДРУГ БАТЬКО

Документальна новела

Щосуботи ми у батька. Ми—я і моя дочка Аня. Її вже 5 років немає. Загинула в 31 за містом під колесами автобуса. У січні, через 4 дні після свого дня народження. Мені 63. Коли татові було стільки ж, Ані виповнилося 4. Моя мама Катя не дожила до 50. Рак. Копала рови під Москвою від німців. Тепер мама і Аня лежать поряд. Тато— на сусідньому цвинтарі, через дорогу. Йому було тоді 72. Думаю, де лежатиму я. Хотілося б біля дочки. Але скорше лежатиму біля батька. Поруч з ним. Отака от арифметика. А ще мешкаю я в будинку під номером 13. Аня загинула 2013 року. Арифметика...

Тато став моїм другом, коли я почав говорити. А говорити почав рано. З року. Першим словом. було тато. Потім друг. І так до кінця—друг, дружок. Потім були якісь німецькі слова і фрази. Він добре володів цією мовою. На жаль, я був до неї байдужий. Мене захопили в полон пізніше вже угро-фінські мови. До речі, Аня—дочка, вже у 9 місяців вимовляла слово абітурієнт. Вона була кристалом і пречудовим поетом. Ось її вірш, написаний у 2010 році, за 3 роки до...

ОСІННІ КВІТИ

Сховай годинник сонячний під тінь
І дай вітрам без перешкод летіти.

Р. М. РІЛЬКЕ.

Ні, не навчуся мудро жити я
Та і ніхто не вчив мене на це.
Питають часто, де моя сім'я,
Чому розбите в кров моє лице ?
Отак живу, отак і проживу
До осені, до тихої води.
А потім спать захочу і засну
У жовтих травах зрілої біди .
Куйовдить вітер коси у верби,
Годинник сонця заховавсь у тїнь.
Не утекти мені вже від судьби—
Вросли у квіти ноги до колін.

У мене більше 20 книжок, чотири з них з авторськими текстами дочки.
Мене буває хвалять критики. Що я скажу? Саме Аня навчила мене
дивитися і бачити. А тато навчив мене і Аню доброті і уважності. Якось
він розповів історію чи притчу про Ісуса: йшов якось Він садом з двома
своїми друзями-апостолами. І угледіли вони труп собаки. Фе мовили
апостоли, як він смердить. Поганий пес. А Ісусу мовив: а ви подивіться на
його зуби, вони, як перли блищать. І друга притча про те, як Ісус
зупинився на березі Йордану перепочити, До нього підходили люди. Він
їм щось говорив, когось лікував... І при цьому вказівним палищем правої
руки щось писав по піску. Люди розійшлися. Ісус пішов далі. А напис здув
вітер. Його так ніхто й не прочитав. Ніхто.

Отже, субота. Скільки їх було! Я лежу на канапі. Аня з батьком грає в
доміно, карти чи в шахи. В шахи—нечасто. Я і дочка слухаємо
батькові оповідки чи історії. Я, примруживши очі, Аня навпаки,
широко розкривши свої сіро-блакитні оченята.

« 1941 я захворів на фурункульоз. В Києві переливали кров. На обличчі і
спині лишилися шрами. Друзі жартували: що ,чорти горох на спині
молотили ? Як прийшли німці в Мошногір»ї зорганізувавсь партизанський
загін братів Савченків. Я був у них зв'язківцем. Мені 17. Спіймали.

Відправили на Волинь. Утік зі станції Ківерці. Пішки добирався додому, в Мошни. Потім-- Черкаська тюрма. Хотіли розстріляти. Та поміг мошнівський поліцай. Відправили в табір—Уманська яма. Ледве там вижив. Це був жах. Гнили вживу. Через кілька тижнів відправили до Германії. Мову я знав непогано. Тепер узнаю, що таке цванг .

Вивантажили в Дахау. Боже, в таборі смерті. Перший табір наці. Робота робить вільним. Через трубу печей, які горіли й горіли. А яка чистота була в блоках. О, як у мами в хаті. Що, що, а чистоту німці любляють.

Бачили б ви їхні підвали. Все блищить. Вряди годи привозили вітаміни у вантажівках. Морква і бруква. За хвилину плац ставав чистим...»

Після обіду—картопляний суп, смажена напівкопчена ковбаса, з яєчною та кава або чай, сидячи втрьох на канапі, продовжили слухати тата.

« У Пассінгу був створений антифашистський центр. У ньому немало було українці і моїх земляків. Ламали прилади, вбивали капо та зрадників.

Розповсюджували інформацію про події на фронтах.. В таборі познайомився з росіянином Видріним. Він, схоже, був агентом НКВС. Ми з ним виходили за межі табору. Зустрічалися з чешками, які працювали в одному з рестораций Мюнхена. Він передавав якісь записки. Раз нарвалися на фельджандармів. Одного застрелили біля річки. У голландців, французів, англійців був вільний вихід у місто і можливість отримувати посилки з дому. Нам—нічого.

Товариш Сталін краще знав, що нам треба. Видрін знав Мюнхен, як свої 5 пальців. Де пивниця Гітлера, де його підстрілили... Місто чудове. У Цоо—зоопарку я навіть сфотографувався. Баварці ніби й не німці. Ходять в шкіряних шортах. Веселі. І мова різниться від пруської. А пиво...Може, Сергійку, якось поїдемо на їхнє свято пива. Ти питаєш,

Аню, чи був я там щасливим? Уяви—був! Бо був молодим. А чешки гарні були. Й німкені...

Ми з голландцями грали у футбол. І вигравали. Вони казали: тепер знатимемо, де Київ і Черкаси. А я додавав: і Мошни. Ніколи не забуду страхітливі англійські й американські бомбардування. Мюнхен було знищено. Я вижив. Коли прийшли в табір американські солдати, перше, що вони зробили—це розстріляли есесівців без суда, як кажуть, і слідства.

Їх було небагато. Але то були звірі. Гірше своїх чорних псів. Вахманів не чіпали—кому потрібні були ці старі мавпи. Іще що? Бачив гітлерюгенд. Без руки, хто перебинтований. Йшли на смерть. До кінця билися власівці. Наших повстанців не бачив. Були азіати в чорній формі. З Тибету чи як?

Хтось підігнав цистерну спирту. Отруєного. Двоє з Черкас отруїлися. Там їх і поховали. Коли поверталися на поїзді нас труїли поляки. Може й не вони. Але схоже. Вони однаково не любили німців і росіян.. А про Волинь і зараз згадують, хоча скільки нашого люду вони там знищили. Казав мені Видрін: не їдь, Проша, хати своєї скоро не побачиш. Залишайся тут. Не послухав. У Чопі –СМЕРШ. І в Кузбас, на шахти. Три роки в трудових таборах. Тата без мене поховали. Потім все життя питали: где ти бил кагда грімело? Але про це, мої друзі,, розповім іншого разу. »

Татові історії я і Аня використали у своїх творах. Вони, як янголи, спустилися на землю і лягли на папір книжок.

Останні кілька років перед кончиною тато сильно хворів. Я був біля нього. За місяців 2 до того, як лягти в лікарню, батько отримав, не знаю, як це назвати, 500 чи 600 німецьких марок. Компенсація за 3-річне перебування в таборі смерти чи як? Ті ж голландці,

з якими він грав у футболу чи гордовиті англійці, чи французи, які навчили тата їсти равликів, отримували чи не 1000 марок щомісяця. І тільки наші люди, як були уперезаними в своїй державі, так і лишилися. Невже і зараз німці, і не тільки, вважають нас

меншопартійними людьми, ніж вони? Може ми для них до сих пір дехто і деякі? Мені соромно. На початку 21 сторіччя мій друг Аня рік чи більше працювала в Польщі, Чехії, була в Німеччині. Повернувшись, сказала: більше не поїду туди, не хочу бути 3-м сортом. 3-м, панове. Ви усміхаєтесь?...

Немає моїх друзів. Але ми стоїмо, як і стояли, спина до спини. І може колись наш друг Ісус розкаже нам, що ж тоді він написав пальцем на піску біля річки Йордан.

11 жовтня 2017р.

ФОТО: Батько Левченко Прокіп. Знімок зроблений у Мюнхені

